

Rhododendron maximum

Appalakkienalppiruusu

Rhododendron maximum L.1753

Rhododendron ashleyi Coker, *R. latifolium* Hoffmans, *R. maximum* var. *purpureum* Pursh, *R. procerum* Salisbury, *R. purpureum* (Pursh) G.Don, *R. purshii* D.Don

R. maximum (© [K. Theqvist](#))

alasuku *Hymenanthes*
sektio *Pontica*
alasektio *Pontica*

Ainavihanta, 1-4 m korkea (satunnaisesti jopa 12 m) pysty- tai joskus lamoavakasvuinen laaja pensas tai pieni puu. Runko harmaanruskea, karkea.

Lehdet 10-30 cm pitkät, suikeat ja usein pitkäsuippuiset, puhjetessaan päältä ja alta nukkaiset. Yläpinnalta nukka häviää, mutta alapinnalle jää usein ohut nukkakerros koko lehden alalle tai keskisuonen ympärille. Lehdet säilyvät 3-6 vuotta.

Kukat vaaleanpunaiset, valkoiset tai vaaleanlilat, joissa vihreä tai keltavihreä kuvio, kellomaiset, n. 2.3-3.1 cm pitkät, 12-30 kukkaa tiheässä, pystyssä kukinnossa. Heteitä 8-12 kpl. Kukinta kesä-heinäkuussa.

Kotimaa: Pohjois-Amerikan itäosat 0-900 m mpy: etelässä Georgian ja Alabaman osavaltioista Nova Scotiaan pohjoisessa.

Kestävyys: Englanti H4-5 (kestävä kaikkialla Englannissa), USA (Leach) H1, Ruotsi III (IV), Suomi 1a -?

Tämä laji on yksi kestävimmistä elepidooteista, sen luontainen kasvualue ulottuu Kanadan itäisiin osiin, joissa talvet voivat hyvinkin vastata meikäläisiä olosuhteita. Useimmat rhodonkasvattajat pitävät sitä jossain määrin sopimattomana puutarhakasviksi. Syynä tähän on lajin hankala kasvutapa ja myöhäinen kukinta, joka osittain peittyy uuden kasvun sekaan. Lisäksi kukat ovat kasvin kokoon nähden pieniä ja monesti värikin on hieman "väljähtynyt". Suomen oloissa ei kuitenkaan ole syytä ylenkatsoa mitään lajia, jolla on edes jonkinlaisia menestymisen mahdollisuuksia. Kukintahan kestää vain pari viikkoa ja *maximum* on varsin näyttävä lehdistöltään. Lehdet ovat suuret ja kiiltävät, ja kasvi voi peittää useiden neliömetrien alueen. Se ei meillä kasva kovinkaan korkeaksi, vaan levittää oksiaan laajalle alueelle ja jää n. 1.5 m korkuiseksi.

Luonnossa *maximum* viihtyy aina parhaiten tuulensuojaisissa varjoisissa notkoissa, jopa suoalueilla, missä on tarjolla kumpareita, jotka ovat hieman ympäristöään kuivempia. Luontaisen kasvualueensa parhaissa osissa se muodostaa läpitunkematonta tiheikköä ja kasvaa eteläosissa nopeasti suureksi puuksi. Pohjoisessa se on hidaskasvuinen ja kukkii laiskasti. Lajista on Yhdysvalloissa löytynyt erikoismuotoja, kuten punaisen väripigmentin omaava muunnos. Tämä muunnos kukkii punaisena ja sen uusissa lehdissä on erikoinen punainen sävy. Omituista kyllä, tämä muunnos ei välttämättä säily, kun kasvusta on otettu pistokkaita ja tuotu puutarhoihin. *Maximumin* käyttöä jalostustyössä on haitannut sen

haluttomuus ottaa vastaan pölyttävien kasvien kukan väriä. *Maximumin* yksi erikoinen piirre on kukinnan värisävyn vaihtelu vuodesta toiseen riippuen ilmeisesti kasvukauden sääolosuhteista.

Maximumin tunnistaminen on helppoa, vaikkei sitä ennen olisi nähnytäkään. Sille ovat tyypillisiä kasvupisteen "pikkulehdet", joiden avulla se on helppo erottaa esimerkiksi *R. brachycarpum* var. *tigerstedtiistä*, jota se kasvutavaltaan jossain määrin muistuttaa. Lehdet voivat olla alapinnaltaan kaljut, tai niissä voi olla ohut nukkerkerros (ruskeanharmaa), joka lähtee helposti irti, jos sitä hieroo.

Maximumin hyvinä ominaisuuksina mainitaan kirjallisuudessa hyvän pakkasenkeston (-29 °C) lisäksi mainiot lämmön- ja kuivuudensieto-ominaisuudet. Kuitenkin se aina kehoitetaan istuttamaan syvään varjoon, jonka se myös hyvin sietää. Suuret lehdet ovat jossain määrin arkoja tuulen tuiverrukselle, joten tätä lajia ei voi suositella tuulisille paikoille. Suojapuuston alla esimerkiksi metsäpuutarhassa, jossa "maxilla" on tilaa levitellä känkkyräisiä oksiaan vapaasti, voisi lajin olettaa menestyvän muuallakin kuin aivan maan etelärannikolla. Sen kestävydestä suhteessa *R. catawbienseen* on hieman ristiriitaisia tietoja. Toisissa lähteissä se mainitaan kestävämmäksi kuin *catawbiense*, toisissa taas hieman aremmaksi. Olen kasvatellut *maximumia* käsinpölytetyistä siemenistä, jotka on kerätty Ruissalon vanhoista yksilöistä. Itävyys ja kasvuhalut pikkutaimilla ovat olleet aivan tyydyttäviä. Kasvit ovat toistaiseksi niin pieniä, ettei niiden kestävyyttä voi vielä rankata, mutta Ruissalon *maximumeissa* en ole havainnut vaurioita. Viime kesänä *maximum* oli yksi harvoista luonnonlajeista, joka kukki huonon edelliskesän ja hankalan talven jälkeen.